

Ohjeen luokka	Näytteenoton käsikirja
Versio/pvm	1.4 / 9.11.2016
Laatijat	P Myllynen, MK Koivula, K Kaila, T Säynäjäkoski, V Huotari, T Paavola
Vastuuhenkilö	MK Koivula 9.11.2016
Hyväksyjä	L Risteli 9.11.2016
Jakelu	vain sähköisenä (NordLab Internet ja NordLab Intranet)

Verinäytteenotto näytekortille lysosomaalisten kertymäsairauksien diagnostiikassa

Ohje koskee seuraavia tutkimuksia:

Nro	Lyhenne	Tutkimusnimike	Kertymäsairaus
11342	B -IdurSul	B -Iduronaatti-2-sulfataasi	MPS II
11343	B -PPT1	B -Palmityyliproteiinitioesteraasi	NCL1, Santavuori-Haltian tauti
11345	B -Sfing-A	B -Sfingomyelinaasi (hapan)	Niemann-Pick A/B
11349	B -HekAd	B -Heksosaminidaasi (kokonais)	GM2-gangliosidoosi, Sandoff / Tay-Sachs
11377	B -Afukos	B -Alfa-fukosidaasi	Fukosidoosi
11378	B -Agalak	B -Alfa-galaktosidaasi	Fabry
11475	B -LysoGL3	B -Lysoglobotriaosyylikeramidi	Fabry (seuranta)
11379	B -Aglukos	B -Alfa-glukosidaasi	Pompe
11380	B -Aman	B -Alfa-mannosidaasi	Alfa-mannosidoosi
11381	B -Bgalak	B -Beeta-galaktosidaasi	GM1-gangliosidoosi
11382	B -BgalKer	B -Beeta-galaktokerebrosidaasi	Krabbe
11383	B -Bglukur	B -Beeta-glukuronidaasi	MPS VII
11384	B -Bglukos	B -Beeta-glukosidaasi	Gaucher
11385	B -Aidur	B -Alfa-iduronidaasi	MPS I
11386	B -Aryls-B	B -Aryylisulfataasi B	MPS VI
11388	B -TTP1	B -Tripeptidyylipeptidaasi	NCL 2
11389	B -Bman	B -Beeta-mannosidaasi	Beta-mannosidoosi
11390	B -LipaseA	B -Hapan lipaasi	Cholesterol ester storage disease, Wolman

1 Näytteenottokortin täyttäminen

- Tulosta tilattujen tutkimuksien tarrat.
  - Ohjetarrojen mukaisesti kukin seuraavista tutkimuksista täytyy ottaa omalle näytekortille: 11379 B –Aglukos, 11384 B –Bglukos, 11345 B –Sfing-A, 11378 B –Agalak ja 11385 B –Aidur.
  - Muista tutkimuksista yhdeltä näytekortilta voi määrittää enintään neljä tutkimusta. Mikäli muita tutkimuksia on enemmän, tarvitaan useampi näytekortti.
  - Tutkimustilaus tehdään Nordlab Oulun Lastenlaboratoriossa. Jokaiselle näytekortille täytyy olla tutkimustilaus alihankintalaboratoriosta. (jos potilaasta on otettu näytteitä useammalle näytteenottokortille, tulee jokaiselle näytteenottokortille olla oma tilaus).

Patient Surname¹ MYLLYTONTTU Patient Forename² MALLA
 Date of Birth³ 040404 Sex⁴ M Date of Collection⁵ 121016
 Patient Identification Number⁶
 From:
 Oulu University Hospital
 Kajaanintie 50
 90220 Oulu
 Finland
 Tel: +358 40 635 6351
 Telephone
 E-mail
 Test Requested:¹⁰ Fabry Disease Poi Dis
 The result should be sent by e-mail to vastaukset@nordlab.fi
 Top Copy: Reql

- Kortissa ovat valmiina osoitetarrat joissa on lähettäjän nimi ja vastausosoite.
- Täytä korttiin potilaan nimi, sukupuoli, syntymäaika ja näytteenottopäivä. Muut kentät voi jättää täyttämättä.
- Näytekorttiin EI liimata näytetarroja.

2 Näytteenotto

- Näyte otetaan kantapäästä tai sormesta ihopistonäytteenä näytteenottokortille. **Näyte voidaan ottaa myös suoniverinäytteenä. Näytteisiin ei saa joutua EDTA:ta, hepariinia tai muita lisäaineita!**
- Ihopistonäytteenottoa varten iho tulee lämmittää laadukkaan näytteen saamiseksi (ks. tarkemmin Ihopistonäytteenotto –ohje). Iho puhdistetaan 80 %:lla alkoholilla ja sen annetaan kuivua hyvin. Ensimmäinen veripisara pyyhitään pois. Ihopistonäyte siirretään näytekortille puhtaan, lisäaineettoman näytekapillaarin avulla (ei saa sis. hepariinia tms.).
- Jos näyte otetaan suoniverinäytteenä, otetaan se puhtaaseen (ei lisäaineita sisältävään putkeen).**
- Näyte voidaan ottaa missä näytteenottojärjestyksen vaiheessa tahansa, kunhan huolehditaan siitä, että näyte ei kontaminoidu millään lisäaineella.

- Näytettä applikoidaan välittömästi näytteenoton jälkeen näytteenottokortin kaikkiin näyteympyröihin (ehdoton minimi kolme ympyrää) niin, että jokainen ympyrä täyttyy verellä tasaisesti kokonaan (60 µl/täplä –ks. kuva). Näytettä laitetaan vain sille puolelle korttia, jossa on pyydetty henkilötiedot. Kortin tulee kostua verellä läpi näyteympyrän kohdalta. Näyte ei saa imeytyä ympyrän rajojen ulkopuolelle. Näyteympyrän tulee täyttyä yhdellä kerralla, näytettä ei saa lisätä samaan ympyrään useassa erässä. Kapillaari ei saa koskea paperiin. Jos veri virtaa kapillaarista huonosti, otetaan uusi kapillaari seuraavaa näyteympyrää varten. Näyteympyröihin ei saa koskea missään vaiheessa sormin!

Kuva 1. Näytteenottokortti, jolle on applikoitu verinäytettä oikein

3 Näytteenottokortin jatkokäsittely

- Näytteenottokortin annetaan ilmakeivua huoneenlämmössä vaakatasossa tasaisella puhtaalla alustalla vähintään 3–4 tuntia, valolta ja lämmöltä suojassa. Mikään/kukaan ei saa koskea näyteympyröihin kuivumisen aikana. Näytteen kuivumista ei saa jouduttaa lisälämmöllä.
- Mikäli näytteenottokorttia ei lähetetä heti, säilytetään se huoneenlämmössä, kuivassa paikassa valolta suojattuna. Säilytät näyte- ja ohjetarrat samassa paikassa.
- Jokainen kuivattu näytteenottokortti lähetetään aluelaboratorioista näytekuljetuslaatikoissa omassa muovitaskussaan NordLab Oulun Asiakaspalveluun, mistä näytekortit toimitetaan NordLab Oulun Lastenlaboratorioon. Lastenlaboratoriossa näyte viedään erillisen ohjeen mukaisesti työjonoon ja lähetetään alihankintalaboratorioon.

4 Tuloksen ilmoittaminen

- Laboratoriolääkäri tekee valmistuneesta analyysituloksesta lausunnon laboratoriotietojärjestelmään.
- Alkuperäinen alihankintalaboratoriosta tullut analyysitulokset säilytetään NordLab Oulussa erityisanalytiikalla.

5 Uusien näytekorttien tilaaminen

- Aluelaboratorioihin lähetetään vain näytteenottokortteja.
- Uusien näytteenottokorttien tilausosoite: Helena Moilanen, NordLab Oulu, helena.moilanen@nordlab.fi tai puh. 040 635 6346.

6 Muutokset tässä versiossa

Ensimmäisen sivun taulukkoon on lisätty uusi tutkimus B -LysoGL3.

Näytteenottokortin kuva on päivitetty.

Näytteenottokortin potilaan ID -kohtaa koskeva ohje on päivitetty vastaamaan Genzymen omien korttien menettelytapaa; nyt korttiin ei kirjoiteta tunnistenumeroa eli kohta on poistettu.